

Sygn. akt III Ca 1010/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Tomasz Pawlik

Sędzia SO Gabriela Sobczyk (spr.)

Sędzia SR (del.) Ewa Buczek-Fidyka

Protokolant Marzena Makoś

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2018 r. w Gliwicach

na rozprawie sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta Z.

przeciwko K. D. (1) i M. T.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Zabrze

z dnia 1 lutego 2017 r., sygn. akt I C 1339/15

1. rozpoznając z urzędu sprawę także na rzecz pozwanej M. T., zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 o tyle, że:

a) **jako datę początkową zasądzenia odsetek od kwoty 15 790 zł (piętnaście tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt złotych) wskazuje dzień 11 września 2015 roku;**

b) **oddala powództwo w części dotyczącej odsetek za okres od 16 grudnia 2014 roku do 10 września 2015 roku;**

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 900 zł (dziewięćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

4. oddala wniosek powoda o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Gabriela Sobczyk SSO Tomasz Pawlik SR (del.) Ewa Buczek-Fidyka

Sygn. akt III Ca 1010/17

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa – Prezydent Miasta Z. domagał się wydania nakazu zapłaty przeciwko pozwanym K. D. (1) i M. T. i orzeczenia w nim, że pozwani mają zapłacić powodowi solidarnie kwotę 15.790,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty wraz z kosztami postępowania.

W uzasadnieniu wskazano, że pozwany K. D. (1) w dniu 14 listopada 2014 roku złożył wniosek o przyznanie jednorazowego dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej. Na podstawie umowy zawartej w dniu 12 grudnia 2014 roku pozwanemu w dniu 16 grudnia 2014 roku wypłacono kwotę 15.790,00 zł. Zabezpieczeniem tej umowy było poręczenie, a poręczycielem była pozwana M. T.. Następnie powód wyjaśnił, że pozwany K. D. (1) w dniu 2 lutego 2015 roku złożył w Urzędzie Pracy wniosek o przesunięcie terminu rozpoczęcia działalności gospodarczej do dnia 1 marca 2015 roku. Powód wyraził zgodę na tę zmianę, co skutkowało podpisaniem w dniu 9 lutego 2015 roku aneksu do zawartej wcześniej umowy. Pozwany do dnia 1 maja 2015 roku nie wydatkował wszystkich środków i w związku z tym został zobowiązany do zwrotu niewykorzystanej kwoty 6.314,61 zł. W piśmie skierowanym do pozwanego został on poinformowany, iż niedokonanie wpłaty we wskazanym terminie skutkować będzie obowiązkiem zwrotu całości otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi. Na skutek niewywiązania się pozwanego w warunków umowy, tj. niezwrócenia w terminie określonym w §2 pkt 5 niewykorzystanych środków finansowych, powód na podstawie §5 pkt 7 w zw. z §2pkt 5 umowy wezwał pozwanym do zapłaty kwoty 15.790,00 zł i wezwanie to pozostało bez odpowiedzi.

W dniu 3 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy wydał wyrok zaoczny, którym zasądził od pozwanym solidarnie na rzecz powoda kwotę 15.790,00 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 16 grudnia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, ponadto zasądził od pozwanym solidarnie na rzecz powoda kwotę 2.400,00 złotych tytułem kosztów procesu oraz nakazał pobrać od pozwanym solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Zabrze kwotę 790,00 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu. Ponadto wyrokowi jako zaocznemu nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Pozwani wnieśli sprzeciw od wyroku zaocznego, w których domagali się jego uchylenia i oddalenia powództwa co do kwoty 9.475,39 zł wraz z odsetkami. Ponadto wnieśli o zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów opłat od sprzeciwów. W uzasadnieniach swoich sprzeciwów podkreślali, że zapisy umowy nie dają podstawy do żądania zwrotu całej kwoty 15.790,00 zł. Zwrotowi winna podlegać co najwyżej kwota niewykorzystana w terminie zakreślonym w umowie, czyli kwota 6.314,61 zł. Pozwany wskazał, że wniósł o rozłożenie tej należności na raty i oczekiwał na odpowiedź.. Pozwani podnieśli, że pozostała kwota została wykorzystana zgodnie z umową i powód nie może domagać się jej zwrotu. Brak podstaw do jej zwrotu w przepisach prawa czy w umowie.

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2016 roku Sąd zawiesił rygor natychmiastowej wykonalności nadany wyrokowi zaocznemu z dnia 3 lutego 2016 roku.

Na rozprawie w dniu 7 września 2016 roku powód ograniczył żądanie pozwu w ten sposób, że domagał się zasądzenia kwoty 9.475,39 wraz z ustawowymi odsetkami (a od dnia 01 stycznia 2016 roku ustawowymi odsetkami za opóźnienie) liczonymi od dnia 16 grudnia 2014 roku od kwoty 15.790,00 do dnia 12 lutego 2016 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od kwoty 9.475,39 od dnia 13 lutego 2016 roku do dnia zapłaty. Powód oświadczył, że częściowe cofnięcie pozwu, następuje ze zrzeczeniem się roszczenia.

Pozwani na tej samej rozprawie wnosili o oddalenie powództwa.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 1 lutego 2017r. Sąd Rejonowy w Zabrze uchylił wyro zaoczny w punktach 1 i 4, zasądził od pozwanym solidarnie na rzecz powoda kwotę 9475,39zł oraz odsetki ustawowe, a od dnia 1 stycznia 2016r. odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 15790zł od dnia 16 grudni 2014r. do dnia 12 lutego 2016roku i od kwoty 9475,39 zł od dnia 13 lutego 2016r. do dnia zapłaty, umorzył postępowanie w pozostałej części oraz utrzymał z mocy wyrok zaoczny z dnia 3 lutego 2016r. w punktach 2 i 3.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 14 listopada 2014 roku pozwany K. D. (1) złożył do Powiatowego Urzędu Pracy w Z. wniosek o przyznanie jednorazowego dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej w branży gastronomicznej. Pozwany wnioskował o przyznanie środków w kwocie 15.790,00 zł, a jako zabezpieczenie zwrotu otrzymanych środków wskazywał poręczenie. 12 grudnia 2014 roku pozwany K. D. (1) zawarł z powodem umowę nr (...) o przyznanie dofinansowania na rozpoczęcie działalności gospodarczej z R. Funduszu Pracy na realizację programu na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, określonych w art. 49 ustawy – (...). Na podstawie tej umowy pozwanemu przyznano wnioskowaną kwotę 15.790,00 zł. Pozwany zobowiązał się do podjęcia działalności gospodarczej w terminie do dnia 2 lutego 2015 roku oraz jej prowadzenia przez okres 12 miesięcy. Zobowiązał się również do wydatkowania otrzymanego dofinansowania w terminie 2 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej, przy czym za wydatkowanie rozumie się faktyczną zapłatę środków pieniężnych na rzecz sprzedającego. (§ 7 ustępy 1, 2 i 3 umowy). Zgodnie natomiast z § 7 ustęp 5 umowy pozwany zobowiązał się do zwrotu otrzymanych, a niewykorzystanych środków finansowych w terminie 2 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej.

W treści § 5 umowy wskazano, że w przypadku niedotrzymania warunków umowy, a w szczególności niepodjęcia działalności gospodarczej w terminie o którym mowa w § 2 ust. 1, prowadzenia działalności gospodarczej przez okres krótszy niż 12 miesięcy, wykorzystania środków niezgodnie z przeznaczeniem, nierozliczenia się z otrzymanych środków, to jest nieprzedłożenia w terminie określonym w § 2 ust. 4, faktur potwierdzających prawidłowe wydatkowanie dofinansowania, podjęcia zatrudnienia lub zawieszenia prowadzenia działalności gospodarczej w okresie pierwszych 12 miesięcy prowadzenia działalności gospodarczej, złożenia nieprawidłowych oświadczeń, o których mowa w załączniku nr 5 wniosku o przyznanie środków oraz naruszenia innych warunków umowy (§ 5 punkty 1-7) wnioskodawca jest zobowiązany do zwrotu otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi w ciągu 30 dni od otrzymania wezwania. Wskazano, że odsetki ustawowe miały być naliczane za okres od otrzymania dofinansowania. Poręczycielem zawartej umowy była pozwana M. T.. Sąd Rejonowy ustalił, że 12 grudnia 2014 roku M. T. zawarła z powodem umowę poręczenia w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy nr (...) z dnia 12 grudnia 2014 roku. W treści § 2 umowy poręczenia M. T. nieodwołalnie i bezwarunkowo zobowiązała się względem wierzyciela wykonać wszelkie zobowiązania finansowe wynikające z umowy nr (...) z dnia 12 grudnia 2014 roku, jeśli dłużnik nie wywiąże się ze swoich zobowiązań.

W szczególności poręczycielka zobowiązała się dokonać zwrotu środków finansowych wraz z odsetkami liczonymi od dnia przekazania środków w wysokości określonej jak dla zobowiązań podatkowych w terminie i na rachunek wskazany przez wierzyciela w przypadku gdy dłużnik nie wywiąże się ze zobowiązania.

Sąd Rejonowy ustalił, że 16 grudnia 2014 roku z rachunku bankowego prowadzonego dla Powiatowego Urzędu Pracy w Z. dokonano przelewu kwoty 15.790,00 zł na rachunek bankowy pozwanego K. D. (1). Następnie pismem datowanym na dzień 29 stycznia 2015 roku K. D. (1) zwrócił się do D. Powiatowego Urzędu Pracy w Z. o zmianę terminu rozpoczęcia działalności gospodarczej na dzień 1 marca 2015 roku.

W związku z powyższym w dniu 9 lutego 2015 roku strony zawarły aneks do zawartej wcześniej umowy zgodnie z którym wnioskodawca zobowiązał się do podjęcia działalności gospodarczej do dnia 1 marca 2015 roku.

Pismem z dnia 21 maja 2015 roku D. Powiatowego Urzędu Pracy w Z. poinformował pozwanego K. D. (1), że akceptuje wydatki poniesione do dnia 1 maja 2015 roku. W związku z faktem, iż powyższy termin się zakończył nie wyrażono zgody na dalsze wydatkowanie środków. Wskazano, iż pozwany prawidłowo wykorzystał środki w kwocie 9.475,39 zł. Następnie poinformowano pozwanego, że jest zobowiązany do zwrotu niewykorzystanej kwoty, to jest 6.314,61 zł w terminie 30 dni od daty otrzymania pisma wraz z odsetkami ustawowymi. Wskazano, że odsetki mają być naliczane za okres od dnia otrzymania dofinansowania. Pozwanego poinformowano również, że w przypadku niedokonania należnej wpłaty w powyższym terminie będzie zobowiązany do zwrotu całości otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi. Pozwany K. D. (1) zapoznał się z tym pismem w dniu 21 maja 2015 roku, co potwierdził własnoręcznym podpisem.

Następnie pozwany pismem z dnia 15 czerwca 2015 roku zwrócił się do powoda o rozłożenie na raty niewykorzystanej kwoty dofinansowania. W odpowiedzi na to pismo pismem datowanym na dzień 18 czerwca 2015 roku D. Powiatowego Urzędu Pracy poinformował go, iż ustawodawca nie przewidział możliwości rozłożenia tej kwoty na raty. Podtrzymał stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 21 maja 2015 roku, ponownie zobowiązując pozwanego do zapłaty w terminie 7 dni. Pismo to przesłano również do poręczyciela, przy czym wezwania te po awizowaniu zostały zwrócone do nadawcy.

Pismem z dnia 22 lipca 2015 roku powód wezwał pozwanego K. D. (1) do zwrotu kwoty 15.790,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia otrzymania dofinansowania, to jest od dnia 16 grudnia 2014 roku w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania. Pismo to wysłano również do pozwanej M. T.. Pozwani nie podjęli korespondencji i przesyłki te po dwukrotnym awizowaniu zostały zwrócone adresatowi.

Sąd Rejonowy wskazał, że w toku procesu, w dniu 12 lutego 2016 roku pozwany K. D. (1) dokonał przelewu kwoty 6.314,61 zł na rachunek Powiatowego Urzędu Pracy w Z., wskazując w tytule przelewu, iż dotyczy on zwrotu niewykorzystanej kwoty.

Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany K. D. (1) prowadził działalność gospodarczą na którą otrzymał dofinansowanie przez rok i trzy miesiące.

Sąd Rejonowy ustalił też, że pozwany po wysłaniu do powoda pisma z dnia 15 czerwca 2015 roku nie dowiadywał się w Urzędzie Pracy czy jego prośba została pozytywnie rozpoznana. Pozwana M. T. również nie kontaktowała się z Urzędem Pracy w Z., ponieważ uważała, że jako poręczyciel nie musi się tym zajmować. Pozwana M. T. miała nadzieję, że pozwany K. D. (1) pilotuje całą sprawę i nie przywiązywała wagi do kwestii spłaty dofinansowania.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Wskazał, że spór w sprawie sprowadzał się w istocie do tego, czy pozwany w wyniku naruszenia przez siebie zawartej umowy o dofinansowanie zobowiązany jest do zwrotu całości dofinansowania wraz z odsetkami naliczanymi od dnia jego wypłaty to jest od dnia 16 grudnia 2014 roku, czy też zobowiązany jest jedynie do zwrotu części niewykorzystanej.

Oceniając tę kwestię Sąd odwołał się do § 1 umowy o dofinansowanie, zgodnie z którym w sprawach nieuregulowanych umową miały zastosowanie między innymi przepisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. 2013. poz. 674), przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2012 roku w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. z 26 kwietnia 2012 roku, poz. 457 z późniejszymi zmianami), a także przepisy zarządzenia nr (...) D. Powiatowego urzędu pracy w Z. z dnia 1 lipca 2014 roku oraz przepisy Kodeksu Cywilnego.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (w brzmieniu obowiązującym na dzień zawarcia umowy) Starosta z Funduszu Pracy może przyznać bezrobotnemu jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związane z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Zgodnie natomiast z ust. 3 tego przepisu, osoba, która otrzymała z Funduszu Pracy jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej, jest obowiązana dokonać zwrotu, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania starosty, otrzymanych środków wraz z odsetkami, jeżeli prowadziła działalność gospodarczą lub była członkiem spółdzielni socjalnej przez okres krótszy niż 12 miesięcy albo naruszone zostały inne warunki umowy dotyczące przyznania tych środków.

Sąd Rejonowy wskazał, że wskazane rozporządzenie z dnia 23 kwietnia 2012 roku określa szczegółowe warunki i tryb przyznawania przez starostę bezrobotnemu, jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej, zwanych w tym rozporządzeniu dofinansowaniem. Zgodnie z § 8 ust. 1 rozporządzenia podstawą dofinansowania jest umowa zawarta przez starostę z bezrobotnym, zwana „umową o dofinansowanie”. W ustępie 2 wskazano z kolei, iż umowa

ta powinna zawierać między innymi zobowiązanie bezrobotnego do wydatkowania zgodnie z wnioskiem, o którym mowa w § 6, otrzymanego dofinansowania, złożenia rozliczenia, o którym mowa w § 9 ust. 1, w terminie 2 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej, a także zwrotu otrzymanych środków wraz z odsetkami, o których mowa w art. 46 ust. 3 ustawy. Zgodnie z § 9 ust. 3 dofinansowanie otrzymane, a niewydatkowane przez bezrobotnego, podlega zwrotowi w terminie, o którym mowa w § 8 ust. 2 pkt 3, to jest w terminie 2 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej.

Sąd Rejonowy wskazał, że uregulowania te zostały również powtórzone w regulaminie wprowadzonym przez zarządzenie nr (...) wydane przez D. Powiatowego Urzędu Pracy w Z. z dnia 1 lipca 2014 roku w sprawie wprowadzenia regulaminu przyznawania jednorazowo środków na podjęcie działalności gospodarczej. W rozdziale 4 tego regulaminu, w treści § 7 wskazano, iż umowa o dofinansowanie zawiera między innymi zobowiązanie bezrobotnego do zwrotu w terminie 30 dni od dnia otrzymania wezwania dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi naliczanymi od dnia otrzymania środków, między innymi w sytuacji, gdy bezrobotny naruszy inne warunki umowy. Uregulowania te zostały powtórzone także w umowie o dofinansowanie zawartej z pozwanym K. D. (1), podpisanej również przez pozwaną M. T.. Sąd Rejonowy uznał, że umowa ta jest zgodna w swej treści zarówno z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jak również rozporządzeniem wykonawczym do tej ustawy oraz regulaminem wydanym przez D. Powiatowego Urzędu Pracy w Z..

Sąd Rejonowy wskazał, że w orzecznictwie wskazuje się na szczególny charakter umowy o dofinansowanie. Ma ona charakter umowy adhezyjnej, w której swoboda regulacji umownej została poważnie ograniczona. Beneficjent ma niewielkie możliwości negocjowania umowy i wpływania na jej treść.

Niedopełnienie obowiązków beneficjenta z niej wynikających obwarowane jest surowymi sankcjami, włącznie z obowiązkiem zwrotu całego otrzymanego dofinansowania wraz z odsetkami. Naruszenie określonych obowiązków umownych przez strony umowy o dofinansowanie kwalifikowane jest w świetle art. 471 k.c. odpowiednio jako niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania.

Odnosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd Rejonowy wskazał, że zawarta umowa w sposób precyzyjny określała warunki przyznania dofinansowania, jak również jego zwrotu, a zatem powód wywiązał się z zawartej umowy.

W piśmie z dnia 21 maja 2015 roku skierowanym do pozwanego K. D. (2) Powiatowego Urzędu Pracy wskazywał prawidłowo, iż zobowiązanie do zwrotu środków niewykorzystanych wynika z § 2 pkt 5 umowy z dnia 12 grudnia 2014 roku, przy czym środki te miały być zwrócone w terminie 30 dni od otrzymania tego pisma wraz z odsetkami naliczanymi od dnia otrzymania dofinansowania. Treść tego zobowiązania jest zgodna zarówno z treścią zawartej umowy, jak również z cytowanymi wcześniej przepisami ustawy i rozporządzenia, jak również regulaminu. Pozwany pismo to otrzymał, co potwierdził własnoręcznym podpisem z datą 21 maja 2015 roku. Niewykorzystana kwota 6.314,61 zł winna zatem zostać (wraz z odsetkami) zwrócona do dnia 21 czerwca 2015 roku, czego pozwany w terminie nie uczynił i faktycznie zwrócił tę kwotę dopiero w toku procesu, to jest w dniu 12 lutego 2016 roku.

Z tych powodów w ocenie Sądu Rejonowego celowym było skierowanie do pozwanego pisma z dnia 22 lipca 2015 roku z wezwaniem do zapłaty całości przyznanego dofinansowania. W piśmie tym powód powołał się na § 5 pkt 7 w związku z § 2 pkt 5 umowy z dnia 12 grudnia 2014 roku, a zatem na naruszenie innych warunków umowy, niż warunki wyszczególnione w punktach 1-6 § 5 umowy.

Z przepisów tych wynika, iż w przypadku naruszenia tych warunków wnioskodawca zobowiązany jest do zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami naliczanymi od dnia otrzymania dofinansowania. Sąd Rejonowy wskazał, że skutku takiego nie powinno powodować naruszenie jakiegokolwiek warunku umowy, a jedynie warunku szczególnie istotnego i ocena, czy do takiego naruszenia doszło zależy od okoliczności konkretnej sprawy.

W ocenie Sądu Rejonowego rozmiar naruszenia warunków umowy oraz postawa pozwanego, zarówno w toku procesu, jak i przed jego wszczęciem dają podstawy do przyjęcia, iż naruszenie to było wyjątkowo istotne.

Sąd Rejonowy wskazał, że po otrzymaniu pisma z dnia 21 maja 2015 roku pozwany musiał być świadomy ciężących na nim obowiązków, a mimo to unikał kontaktów z powodem. Pozwany w swoim przesłuchaniu na rozprawie w dniu 23 listopada 2016 roku wskazywał, iż pisemnie zwracał się do powoda o odroczenie terminu zapłaty, a później nie kontaktował się z powodem i nie dowiadywał się w urzędzie o wynik rozpoznania swojej prośby, bowiem oczekiwał na odpowiedź drogą administracyjną. Przy czym pozwany podkreślił, iż nie otrzymywał od powoda żadnych pism wzywających go do zapłaty, jak również informacji o awizowaniu korespondencji.

W ocenie Sądu Rejonowego zeznania pozwanego w tym zakresie nie są wiarygodne, nie wydaje się prawdopodobnym, aby pozwany nie otrzymał zarówno awiz dotyczących pisma z dnia 18 czerwca 2015 roku, jak również pisma z dnia 22 lipca 2015 roku, a gdyby faktycznie pism takich nie otrzymał, to w ocenie Sądu Rejonowego oczywistym jest, iż powinien zwrócić się do powoda o wyjaśnienie sytuacji, a nie jedynie biernie oczekiwać na jej rozwiązanie.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany powoływał się również na nieotrzymanie awiz informujących o wyroku zaocznym i w ocenie tego Sądu wydaje się mało prawdopodobnym, aby wszystkie te awiza zagubiły się.

Podkreślił, iż powód cały czas kierował korespondencję na prawidłowy adres pozwanego, wskazany przez niego w umowie o dofinansowanie. Zdaniem Sądu Rejonowego te okoliczności mogą świadczyć o tym, iż pozwany będąc świadomym ciężących na nim zobowiązań celowo unikał kontaktu z powodem.

W ocenie Sądu zapis umowy traktujący o zwrocie niewykorzystanej części dofinansowania w terminie 2 miesięcy od jego otrzymania jest zapisem wyjątkowo istotnym, zwłaszcza, że w przypadku pozwanego niewykorzystana kwota stanowiła prawie połowę dotacji. Pozwany będąc świadomym treści umowy musiał zdawać sobie sprawę, iż jest zobowiązany do jej zwrotu, a mimo to od skierowania do powoda wniosku o rozłożenie na raty pozwany nie próbował w żaden sposób nawet ustalić stanu sprawy. Nie wiadomo również dlaczego pozwany do dnia 12 lutego 2016 roku nie zwrócił powodowi niewykorzystanej kwoty środków, skoro nie przeznaczył jej rozpoczęcie działalności gospodarczej. Może to oznaczać, iż pozwany wydatkował tę kwotę na inne cele, co jest niedopuszczalne w świetle zawartej umowy oraz faktu, iż pieniądze te stanowiły środki publiczne. Pozwany przez trwający ponad pół roku okres korzystał z pieniędzy publicznych bez zgody powoda, co sprawiło, że powód nie mógł wydatkować tych pieniędzy na inne istotne cele. W tej sytuacji w ocenie Sądu oczywistym jest, że pozwany naruszył warunki umowy w taki sposób, że zobowiązany jest do zwrotu całego dofinansowania, w tym również tej części, która została wykorzystana.

W odniesieniu do pozwanej M. T. Sąd Rejonowy wskazał, że jej odpowiedzialność wynika z zawartej z powodem umowy poręczenia. Przywołał w tym zakresie brzmienie art. 876 k.c. Sąd Rejonowy wskazał, że ustawodawca przewidział również możliwość poręczenia za dług przyszły, zgodnie bowiem z treścią art. 878 k.c. można poręczyć za dług przyszły do wysokości z góry oznaczonej. Warunkiem ważności poręczenia za dług przyszły jest zatem ściśle i nienasuające wątpliwości oznaczenie w pisanim oświadczeniu poręczyciela wysokości (górnej granicy) odpowiedzialności poręczyciela.

W ocenie Sądu Rejonowego odpowiedzialność poręczyciela w realiach niniejszej sprawy została w umowie poręczenia wystarczająco skonkretyzowana poprzez odwołanie się do umowy o dofinansowanie zawartej z pozwanym K. D. (1), przy czym pozwanej M. T. znana była treść umowy o dofinansowanie, co potwierdziła własnoręcznym podpisem. Zauważyć należy, iż poręczycielka w sytuacji gdy dłużnik nie wywiąże się ze swoich zobowiązań była zobowiązana do zwrotu zarówno należności głównej, jak również odsetek liczonych od dnia przekazania środków na rachunek pozwanego K. D. (1).

Sąd Rejonowy wskazał, że wydając w sprawie wyrok miał na uwadze, iż po wydaniu wyroku zaocznego z dnia 3 lutego 2016 roku pozwany w dniu 12 lutego 2016 roku uiszczył na rzecz powoda niewykorzystaną kwotę środków 6.314,61 zł i powód następnie cofnął powództwo w odniesieniu do tej kwoty ze zrzeczeniem się roszczenia.

Rozstrzygnięcie odnośnie cofniętego żądania Sąd oparł na art. 203 § 1 k.p.c., i art. 203 § 4 k.p.c.

Na podstawie art. 347 k.p.c. Sąd Rejonowy uchylił wyrok zaoczny w punktach 1 i 4. I zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 9.475,39 złotych oraz odsetki ustawowe, a od dnia 01 stycznia 2016 roku odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 15.790,00 złotych od dnia 16 grudnia 2014 roku do dnia 12 lutego 2016 roku i od kwoty 9.475,39 złotych od dnia 13 lutego 2016 roku do dnia zapłaty.

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany K. D. (1) w toku procesu uścił na rzecz powoda kwotę niewykorzystanych środków, to jest 6.314,61 zł i w tym zakresie Sąd postępowanie umorzył, jednakże zgodnie z zawartą umowę środki należało zwrócić wraz z odsetkami ustawowymi, które miały być naliczane od dnia przekazania środków wnioskodawcy.

Dlatego odsetki ustawowe od kwoty 15.790,0 zł Sąd Rejonowy zasądził od dnia 16 grudnia 2014 roku do dnia 12 lutego 2016 roku, to jest do dnia w którym pozwany uścił na rzecz powoda kwotę 6.314,61 zł, natomiast od kwoty 9.475,39 zł odsetki ustawowe zasądzono od dnia 13 lutego 2016 roku do dnia zapłaty. Doprecyzował ponadto, iż odsetki naliczane od dnia 1 stycznia 2016 roku to odsetki ustawowe za opóźnienie. Wskazał, że w dniu 1 stycznia 2016 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 października 2015 r. o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 9 listopada 2015 r.), która znowelizowała m.in. przepisy dotyczące odsetek zarówno tych wynikających z art. 359 k.c. – tzw. odsetek kapitałowych, jak z art. 481 k.c. – tzw. odsetek za opóźnienie, zmieniającą sposób obliczania odsetek i ich wysokość.

Sąd Rejonowy wskazał, że termin od którego należało zasądzić odsetki wynikał z umowy o dofinansowanie, która była zgodna z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, przy czym oczywistym jest, iż pozwani po dniu 1 maja 2015 roku pozostają w stosunku do powoda w opóźnieniu ze zwrotem dofinansowania, stąd też zasądzone odsetki są odsetkami za opóźnienie zgodnie z art. 481 k.c.

Sąd Rejonowy utrzymał w mocy wyrok zaoczny w punktach 2 i 3, a to w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany. Zaskarżył to orzeczenie w punktach 2 i 4. Wniósł; „o wznowienie dochodzenia” zgodnie z obowiązującym prawem, co zostało uznane za żądanie uchylecia wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwany zakwestionował ustalenia Sądu Rejonowego i jego ocenę co do tego, że nie jest prawdopodobnym, by do pozwanego nie dotarły awiza dotyczące wszystkich kierowanych do niego przesyłek oraz zakwestionował ustalenie, że pozwany unikał kontaktu z powodem. Wskazał, że przesyłki faktycznie do niego nie dotarły, przez co nie poczuwa się do odpowiedzialności z art. 46 ustawy o promocji zatrudnienia. Zarzucił, że wyrok Sąd rejonowy oparł na wycuciu prawdopodobieństwa, a nie na faktach.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja odniosła skutek jedynie w niewielkim zakresie.

Sąd Okręgowy nie podzielił zarzutów pozwanego dotyczących nieprawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie, w szczególności w zakresie przesądowej korespondencji kierowanej przez powoda do pozwanego.

W kontekście kierowanej przez powoda do pozwanego korespondencji Sąd Rejonowy zasadnie przyjął, że została ona skierowana w sposób, który umożliwił pozwanemu zapoznanie się z jej treścią. Powód przedstawił w postępowaniu skierowaną do pozwanego korespondencję oraz dowód jej nadania u operatora (...) oraz dowód jej awizowania w postaci adnotacji na kopercie i potwierdzeniu odbioru. Dokumenty te stanowią dokumenty prywatne i mogą być dowodami sprawie. Zgodnie z art. 6 kc, obalenie wiarygodności tych dokumentów winno zostać dokonane przez pozwanego – poprzez przedstawienie przez niego odpowiednich wniosków dowodowych, tak by Sąd mógł dokonać

ustaleń faktycznych w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy(art.232 kpc i art. 233§1kpc). Mimo ciężącego na pozwanym obowiązku dowodowego ograniczył on swoją aktywność w zakresie tych kwestii do zgłoszenia twierdzeń, w których zanegował fakt otrzymania awiza.

Takie stanowisko pozwanego w postępowaniu nie mogło doprowadzić do uznania, że twierdzenia powoda poparte dowodami w postaci dokumentów prywatnych są niewiarygodne. Brak zaproponowania przeciwdowodu przez pozwanego (choćby w postaci wniosku o przesłuchanie świadka - domownika powoda lub doręczyciela) spowodował, że jego stanowisko uznać należało za nieudowodnione. Tym samym ustalenia Sądu Rejonowego co do złożenia pozwanemu oświadczeń przez powoda jest prawidłowe. Zgodnie z art. 61§ 1kc, oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią.

W ocenie Sądu Okręgowego podwójne awizowanie przesyłek powoda skierowanych do pozwanego spełnia wymogi z wskazanego przepisu.

Poza mającą zasadnicze znaczenie okolicznością nieudowodnienia przez pozwanego swych twierdzeń dotyczących doręczeń, podnieść należy, że zasadnie Sąd Rejonowy wskazał, że mało prawdopodobne są okoliczności zawarte w twierdzeniach pozwanego o nieawizowaniu żadnej z przesłanych mu także w toku postępowania sądowego przesyłek, tym bardziej, że pozwany zamieszkuje w domu jednorodzinnym, a nie w wielomieszkaniowym bloku, gdzie zdarzają się problemy z doręczeniem korespondencji do zbiorczych skrzynek.

Nadmienić należy, że dołączenie w postępowaniu apelacyjnym oświadczenia osób fizycznych o trudnościach doręczaniem korespondencji w 2015r. przez operatora (...) jest spóźnione, a ponadto oświadczenie takie nie może być potraktowane jako dowód. Dowodem mogłoby być zeznanie świadka dotyczące konkretnej sytuacji doręczenia korespondencji dla pozwanego.

W tych okolicznościach uznać należało, że zarzuty apelacji co do nieprawidłowych ustaleń faktycznych w sprawie są niezasadne.

Przy tym wskazać należy, że osobiście zostało pozwanemu doręczone pismo z 21 maja 2015r., w którym był on wzywany do zwrotu części niewykorzystanego terminie dofinansowania- w terminie 30 dni od 21 maja 2015r., a zatem do 20 czerwca 2015r. Z pisma tego wynikało, że w razie braku zwrotu w/w kwoty we wskazanym terminie pozwany będzie zobowiązany do zwrotu całej kwoty dofinansowania wraz z odsetkami ustawowymi.

Pozwany był zatem w pełni świadomy konsekwencji braku zwrotu kwoty niewykorzystanej we wskazanym terminie. Złożenie przez niego pisma o rozłożenie tej kwoty na raty nie zwalniało go od zachowania wskazanego terminu, skoro w istocie w ustawie o promocji zatrudniania i instytucjach rynku pracy oraz przepisach wykonawczych rozporządzenia z 23 kwietnia 2012r. ściśle uregulowano warunki umowy i nie przewidziano możliwości rozłożenia na raty zwrotu reszty niewykorzystanego dofinansowania. Ponadto pozwany przy zachowaniu należytej staranności o swoje sprawy mógł kontaktować się czy to telefonicznie czy mailowo(mail i nr telefonu podano w doręczonym mu piśmie) z urzędem, aby ustalić stan sprawy i swoją sytuację. W ten sposób niewątpliwie mógł uniknąć sytuacji, w której stał się zobowiązany do zwrotu całej kwoty dofinansowania. Pozwany jest osobą młodą, korzystanie z kontaktu mailowego nie jest zatem dla niego żadną trudnością, podobnie jak z kontaktowanie się telefonicznie.

Dodatkowo podnieść należy, że złożenie przez pozwanego wniosku o rozłożenie niewykorzystanej części dofinansowania na raty wskazuje, że nie dysponował on tymi środkami w dniu 21 maja 2015r. Zatem wnioskować należy, że wydatkował je na cele inne niż związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Tym samym niewątpliwie naruszył on umowę o przyznaniu dofinansowania (§5 pkt 3 umowy).

Podzielić należy wywody i wnioski Sądu Rejonowego co do tego, że niezwrócenie niewykorzystanej części dofinansowania przez pozwanego w tych okolicznościach stanowi naruszenie postanowień umowy. Uzasadnia ono skutek z jej §5, a to obowiązek zwrotu przez pozwanego całego otrzymanego dofinansowania w ciągu 30 dni od dnia otrzymania wezwania.

Sąd Okręgowy zważając jednak na to, że zawarta przez strony umowa jest ściśle uregulowana w przepisach prawa uznał, że zasądzenie odsetek ustawowych od dnia otrzymania dofinansowania nie znajduje oparcia w przepisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. jedn. Dz. U. z 2013 poz. 674 wówczas, obecnie tekst jedn. Dz. U. z 2017 poz. 1065). Art. 46 ust.3 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy przez strony stanowi, że osoba, która otrzymała z Funduszu Pracy jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej, jest obowiązana dokonać zwrotu, w terminie 30 dni od dnia doręczenia wezwania starosty, otrzymanych środków wraz z odsetkami, jeżeli prowadziła działalność gospodarczą lub była członkiem spółdzielni socjalnej przez okres krótszy niż 12 miesięcy albo naruszone zostały inne warunki umowy dotyczące przyznania tych środków.

Jakkolwiek przepis ten mówi o odsetkach, nie precyzuje ich bliżej, skoro zaś nie wskazuje jakie mają to być odsetki – zastosowanie znajduje art. 359§2kc w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy zgodnie z którym jeżeli wysokość odsetek nie jest w inny sposób określona, należą się odsetki ustawowe. Podobne uregulowanie zawarte jest w art. 481§2kc w brzmieniu obowiązującym do 1.01.2016r., zgodnie z którym jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe.

Powołane uregulowanie zawarte w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy nie wskazuje nadto daty, od jakiej odsetki winny być naliczone. Kwestia ta nie została też uregulowana w przepisach rozporządzenia z dnia 23 kwietnia 2012r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2012 poz.457 z późn. zm.), obowiązującym w dacie zawarcia umowy.

W ocenie Sądu Okręgowego brak podstaw do interpretowania przepisu art. 46 ust.3 w ten sposób, że odsetki należą się od daty przyznania środków. Ponieważ beneficjentowi udzielony został okres czasu, w jakim mógł on środki wydatkować na cele wynikające z umowy, w żaden sposób nie można uznać, aby był on w opóźnieniu od dnia uzyskania środków. Brak także podstaw, aby na podstawie prawidłowej wykładni uznać, że mają być to szczególne odsetki umowne. Skoro bowiem umowa zawierana przez strony była umową ściśle reglamentowaną przez prawo, to ustawa również w tym zakresie winna była zawrzeć ściśle wskazanie – zarówno co do wysokości odsetek jak i daty od jakiej należy je naliczyć. Brak takich postanowień w ustawie powoduje, a przy zachowaniu prawidłowych reguł wykładni art. 46 ust.3 nie może być wykładany rozszerzająco. Zwrot dofinansowania był bowiem przewidziany jako pewien wyjątek. Ustawodawca przewidział możliwość udzielenia dofinansowania jako sposób pomocy osobom bezrobotnym, a nie jako źródło finansowania Państwa. Przepis stanowiący wyjątek nie może być wykładany rozszerzająco.

Zatem uregulowanie art. 46 ust.3 należy wyklądać w taki sposób, że wymienione w nim odsetki będą podlegały zapłacie, gdy na podstawie innych przepisów powstanie prawo do ich naliczenia.

Takim innym przepisem jest art. 481§1kc, przewidujący możliwość pobrania przez wierzyciela odsetek w razie opóźnienia dłużnika.

Zasadnie Sąd Rejonowy uznał, że odsetki przewidziane w umowie i ustawie to odsetki za opóźnienie. Zgodnie z art. 481§1kc, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody, i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Skoro umowa i ustawa w art. 46 ust.3 przewidywała termin zwrotu środków jako 30 dni od daty doręczenia wezwania o ich zwrot, to ten termin traktować należy jako moment wymagalności roszczenia o zwrot. Zatem dopiero niedochowanie tego terminu rodzi obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie.

Powód złożył pozwanemu oświadczenie stanowiące wezwanie o zwrot środków w dniu 11 sierpnia 2015r.- z upływem terminu drugiego awiza (k. 29) – w związku z treścią art. 61§1kc. Zatem termin do zwrotu środków przypadał na 10

września 2015r. stąd na podstawie art. 481§1kc odsetki ustawowe należały się od pełnej kwoty od dnia 11 września 2015r.

Przedstawione rozważania prowadzą do wniosku, że postanowienie umowy zawierające obowiązek zwrotu odsetek liczonych od dnia przyznania środków jest sprzeczne z art. 46 ust.3 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a zatem na mocy art. 58§1 kc jest ono nieważne, a w miejsce tego postanowienia zastosować należało art. 481§1kc. Zgodnie z art. 58§3kc umowa w pozostałej części pozostaje ważna, skoro możliwość jej zawarcia w takiej treści przewidziana została przez ustawodawcę.

Z tych powodów zaskarżony wyrok zmieniono – odnośnie odsetek za okres od 16 grudnia 2014r. do 10 września 2015r., uznając że w tej części roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie. Zmianą tą objęto także pozwaną M. T., która wyroku nie zaskarżyła, a to z mocy art. 378§2kpc.

Z tych powodów w oparciu o art. 386§1kpc w zw. z art. 378§2kpc orzeczono jak w punkcie 1 sentencji.

Dalej idącą apelację jako niezasadną oddalono na podstawie art. 385kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 100 kpc w zw. z art. 391§1kpc, uznając że pozwany wygrał w postępowaniu jedynie w niewielkiej części. W całości obciążono kosztami postępowania pozwanego, zaliczając na nie wynagrodzenie pełnomocnika powoda w postępowaniu odwoławczym w kwocie 900zł- ustalone na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. poz. 1804 ze zm. wynikającą z Dz. U. z 2016 poz. 1667).

SSO Gabriela Sobczyk SSO Tomasz Pawlik SSR(del.) Ewa Buczek-Fidyka